

Karácsonyi növények – szépek és hasznosak

Автор(и): Растителна защита
Дата: 28.12.2022 Брой: 12/2022

A karácsonyi hagyományok egyike előírja, hogy minden otthont szépen fel kell díszíteni az ünnepi időszakban. A karácsonyi hangulat fontos részét képezik az ünnepet szimbolizáló növények. A jól ismert karácsonyfa mellett több olyan növény is van, amelyek nemcsak a karácsonyi hangulat részét képezik, hanem nagy keresletnek örvendenek a farmakológiában és a népi gyógyászatban is.

A poinsettia (*Euphorbia pulcherrima*), vagy karácsonyi csillag, ahogy a növény kereskedelmi neve, karácsonykor virágzik, és a fellevelkéi csillag alakot formáznak. Vadon növény állapotában a poinsettia örökzöld cserje, amely akár 3–4 m magasra is megnő, ellentétben a díszbeltéri hibridjeivel, amelyek csak 30–40 cm magasak. A leggyakrabban otthon termesztett fajták a Freedom, a Cortez, a Star és a Lilo, valamint ezek színes változatai. Az utóbbi években népszerűvé vált a Millennium fajta is – nagy piros virágokkal, amelyet a német Fischer cég nemesített.

Levelei elliptikusak, jól látható erezzel és hosszú levélnyelekkel. A szárok csúcsán a levelek megváltoznak és egy rozettát alkotnak, amely pirosra színeződik és egy „csillagra” hasonlít. A valódi virág több apró virágból áll, amelyek a színes rozetta közepén helyezkednek el.

A növény Mexikó és Guatemala trópusi vidékeiről származik, de a lila levelű virág hagyományos karácsonyi szimbólummá vált Amerikában, Nyugat-Európában és már néhány éve Bulgáriában is.

A fehér fagyöngy egy gyönyörű növény, amely a karácsony körüli legendákhoz kapcsolódik, melyek egyike a csók a lelógó fagyöngy alatt. A hagyomány a skandináv mitológiából ered, ahol a fagyöngy a szépség, az egészség és a termékenység szimbóluma. Valójában a *Viscum album* a fagyöngyfélék (*Santalaceae*) családjába tartozó növényfaj, és szerepel a gyógynövények listáján. Ez az egyik sajátos típusú parazita növény, mert zöld levelei vannak, amelyek fotoszintetizálni tudnak, de szüksége van egy gazdanövényre, amelyből vizet és ásványi sókat vesz fel. Félig parazitának nevezik.

A fehér fagyöngy azon kevés európai parazita növényfajok egyike, amelyek közvetlenül a gazdanövények szárán parazitálnak.

A modern gyógyászatban a leveleket együtt a hajtásokkal, vagy csak a leveleket használják fel; ezeket márciusban és áprilisban gyűjtik.

A népi gyógyászatban a fehér fagyöngytől azt várják, hogy segít a szervezet kalciummal való gazdagításában, ami fontos a csontrendszer számára. Szabályozza a vérnyomást (mind a magas-, mind az alacsony vérnyomás esetén) és javítja a szív egészségét, segít a nőknél a menopauza előtti és utáni időszakban fellépő hormonális egyensúlyzavarokban, megszünteti az anyagcserezavarokat, az érlemeszesedés és az epilepszia kezelésére használják. A fehér fagyöngy kezeli a rendszertelen menstruációt, a vesebetegségeket, a női meddőséget, a légúziasztmát, az idegi rendellenességeket, a pánikrohamokat és a szorongást, a szédülést, az egyensúlyzavart, az álmatlanságot és a fejfájást.

A karácsonyi kaktusz egy kedvelt szobanövény élénk virágokkal, amelyet virágzási időszaka után neveztek el: november elejétől január végéig. Karácsonyi kaktusznak is hívják, mert a növény a kaktuszfélék (Cactaceae) családjába tartozik. Botanikai neve, a Schlumbergera a híres francia kaktuszhajtató, Frédéric Schlumberger nevéből származik.

Természetes környezetében egy kis cserje, melynek szárai ismételten legyezőszerűen elágaznak. A végső szegmensek elülső csúcsán virágrügyek és virágok képződnek. Hat változatban fordul elő, amelyek Kelet-Brazília hegyeiben találhatók.

A nedves brazil erdőkből származik, ahol epifitaként virágzik a fák törzsén és gyökerein a trópusi nyár csúcsán, ami egybeesik Bulgária legridegebb téli időszakával.

A Schlumbergeráknak légi gyökereik vannak, amelyek a levegő páratartalmából nyerik a vizet, és az esőcseppekből a tápanyagokat. A virágok tölcséresek, általában rózsaszínűek vagy fehéres-rózsaszínűek (azonban a kertészetekben termesztett kultúrváltozatoknak narancssárga, sárga vagy piros virágaik is lehetnek), és 20–30 szíromlevele van.

A magyal (Ilex), vagy tündérszedér, szintén Ilex néven ismert, örökzöld, tüskés cserje, amely általában akár 3 m magasra is megnő, de gyakran fa méretet és formát ölt, 10–12 m magasra. Latin neve, az Ilex a „örökzöld tölgy” (Quercus ilex) kifejezésből származik. Rokonságban áll a lauruszerdőekkel, amelyek valaha befedték a mediterrán régiót.

A növény árnyékkedvelő, és főként a keleti bükk nedves és árnyas erdeiben fordul elő, túlnyomórészt a szubtrópusi és a mediterrán éghajlathoz átmeneti mérsékelt övi zónákban. Bulgáriában főként a Strandzsa-hegység erdeiben és nyugatra, Malko Tarnovo környékén található a „Vitanovo” és „Sredoka” rezervátumokban, de a Rodopokban, a Sredna Gorában, a Strandzsában és a Belaszticában is; összességében meglehetősen ritka növény. A magyal szereti a napot is. Néhány tarka levelű formája több fényt igényel. Nedves talajt részesít előnyben. Nagyon nehezen szaporodik – mind magvakkal, mind dugványokkal. Valószínűleg ezért ilyen ritka és értékes faj a magyal.

A magyal (Ilex aquifolium) vonzó örökzöld lomboszatáról és élénkpiros terméséről ismert, ami népszerű választássá teszi a kertek és a tájépítészet számára. Nagyon gyakran a magyal vágott ágait használják a virágkötészetben karácsonyi díszekhez, koszorúkhöz vagy szép kosarakhoz és csokrokhoz, más növényekkel kombinálva. Azonban nem mindenki tudja, hogy ez a szarvasok kedvenc tápláléka, akik szeretik legelni az alsó ágak lágy leveleit.

Érdekes módon erdei körülmények között a magyal egyedi védekezési mechanizmust fejlesztett ki, hogy megvédje magát az éhes szarvasoktól. Amikor a karácsonyi növény levelét a szarvasok megharapják, a fa úgy reagál, hogy tüskés leveleket növeszt az alsó ágakon, amelyek kevésbé ízletesek az erdei állatok számára. Ez lehetővé teszi a fa számára, hogy tovább növekedjen még az állandó növényevők fenyegetése mellett is.

A hegyes levelek, amelyek a szarvasok megnövekedett érdeklődésére válaszul kezdenek nőni, sokkal keményebbek, mint a sima, fényes levelek, amelyeket a magyal normál körülmények között hoz létre. A hegyes levelek kevésbé táplálóak is, mint a normál levelek, ami azt jelenti, hogy a szarvasok kevésbé valószínű, hogy megesszik őket.

A magyal védekezési mechanizmusa kártevők és kórokozók ellen is hatásos, és egy elképesztő példa arra, hogyan fejlődtek a növények, hogy alkalmazkodjanak környezetükhöz.

A farmakológiában a növény leveleit használják. Alkaloidokat és teobromint tartalmaznak, hashajtó és izzasztó hatásúak, lázcsillapító hatásúak a mellhártyagyulladás, a skarlát, a tífusz és a kanyaró esetén, és vizelethajtó hatásúak – a hasvízkór, a köszvény és a reuma esetén. Alkalmazásuk belsőleg, forrázatként vagy főzetként, és a homeopátiában – az ízületi és a szem betegségek kezelésére.

A Hippeastrum (Hippeastrum) a amarilliszfélék (Amaryllidaceae) családjába tartozó hagymás egyszikű növények egy növénynemzetsége. Közös nevük amaryllis, de nem szabad összetéveszteni őket az igazi

Amaryllis nemzetséghez tartozó növényekkel, amelyek ugyanahhoz a családhoz tartoznak. Tőlük eltérően a Hippeastrumok természetes elterjedési területe az amerikai kontinens trópusi és szubtrópusi övezete, ahol főként geofitaként nőnek, bár epifita képviselőik is előfordulnak. A Hippeastrumok a legelterjedtebb dísznövények közé tartoznak, és ma sokféle, különböző alakú és színű virágú kultúrváltozatot nemesítettek.

Az amaryllis egy cserepes hagymás virág hatalmas piros, rózsaszín és sárga virágokkal, és sok országban szokás ezt a növényt ajándékba adni a karácsonyi ünnepekre. A melegség és a vendégszeretet szimbóluma.

Ültetési idő: október végétől április végéig. Nem túl széles cserépbe ültetik; elegendő, ha két ujjnyi hely van a hagyma és a cserép széle között, de célszerű, ha a cserepek mélyebbek. A hagymákat nem temetik el teljesen; a hagyma egyharmadának a talajfelszín felett kell maradnia. Nyádon nagy gyökérrendszert fejlesztenek, amely a hagyma aljából nő ki, ezért a cserépnek mélynek kell lennie. Az összes hagymás növény közül az amaryllis a legkönnyebben rávihető a virágzásra. Ez beltéren vagy kültéren is elérhető, és hosszabb időszakon át, decembertől június vég